

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
KELIŲ ĮSTATYMO NR. I-891 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, šių projektų tikslas ir uždaviniai

Pagal Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 15⁴ straipsnį numatyta, kad viešojo ir privataus sektorių partnerystės (VPSP) pagrindu sukurtas ar įgytas turtas gali būti perduodamas privačiam subjektui patikėjimo teise pagal patikėjimo sutartį. Tačiau dabartinis Kelių įstatymo reguliavimas šios galimybės kelių infrastruktūros projektams nenumato, dėl to kyla kliūčių įgyvendinant VPSP projektus transporto srityje.

Šiuo metu galiojantis Kelių įstatymas nenumato galimybės VPSP sutarties pagrindu privačiam subjektui perduoti valdyti esamus valstybinės reikšmės kelius. Tai sukelia praktinių problemų, kai reikia modernizuoti ar rekonstruoti valstybinės reikšmės kelius: privatus subjektas negali būti pripažintas tokių kelių valdytoju, todėl pagal Statybos įstatymą negali gauti statybą leidžiančio dokumento ir būti užsakovu bei statytoju. Dėl to kyla kliūčių tinkamai perduoti statybos riziką privačiam subjektui.

Perduoti statybos riziką yra itin svarbu, nes tai leidžia užtikrinti, kad VPSP projektai transporto srityje būtų vertinami pagal tarptautinius standartus ir Eurostato praktiką nebūtų apskaityti valstybės balanse, taip išvengiant neigiamo poveikio valstybės biudžeto deficitui.

Kai statomas naujas kelias, šios problemos nekyla, nes pagal Žemės įstatymą privačiam subjektui gali būti suteikta teisė naudotis žemės sklypu, ir to pakanka statybą leidžiančiam dokumentui gauti. Tokiu atveju statybos rizika tinkamai perkeliama privačiam subjektui.

Todėl Įstatymo pakeitimo projektu siūloma įtvirtinti galimybę perduoti privačiam subjektui valdyti valstybinės reikšmės kelius įgyvendinant VPSP sutartis. Tai sudarys sąlygas efektyviau modernizuoti esamus kelius, užtikrinti investicijų pritraukimą, tinkamą rizikos pasidalijimą tarp viešojo ir privataus sektoriaus bei suderinti šių projektų apskaitą pagal Eurostato vertinimą. Analogiškas požiūris taikomas daugelyje Europos Sąjungos šalių vykdomuose VPSP transporto infrastruktūros projektuose (pvz., Portugalijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje), kur aiškus rizikų paskirstymas leidžia šiuos projektus apskaityti privačiame, o ne viešajame sektoriuje. Eurostato gairės aiškiai pabrėžia, kad projekto priskyrimas privataus ar viešojo sektoriaus balansui priklauso nuo rizikos paskirstymo – ypač statybos rizikos – todėl siūlomas pakeitimas yra būtinas siekiant užtikrinti palankų teisinį ir finansinį reguliavimą Lietuvoje.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą inicijavo Lietuvos Respublikos Prezidentas. Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos Aplinkos ir infrastruktūros politikos grupė.

3. Dabartinis teisinis įstatymų projektuose aptartų teisinių santykių reglamentavimas.

Pagal šiuo metu galiojančią Kelių įstatymo 4 straipsnio 2 dalies reguliavimą, valstybinės

reikšmės keliai yra išimtinė nuosavybė valdomi valstybės ir patikėjimo teise perduodami tik valstybinės reikšmės kelių valdytojų – akcinei bendrovei „Via Lietuva“. Valdytojas neturi teisės jų perduoti kitam subjektui, išskyrus atvejus, kai statomas naujas kelias ir pagal Žemės įstatymą privačiam subjektui suteikiama žemės nuomos teisė.

Dėl šios priežasties privačiam subjektui nėra teisinės galimybės modernizuoti esamų kelių pagal VPSP sutartį, nes jis negali tapti užsakovu ar statytoju pagal Statybos įstatymą.

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir, kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo pakeitimo projekte siūloma nustatyti, kad įgyvendinant VPSP sutartį privačiam subjektui gali būti perduotos valdymo teisės į valstybinės reikšmės kelius ar jų dalis. Tikimasi, kad šis pakeitimas:

- užtikrins galimybę tinkamai perduoti statybos riziką privačiam subjektui;
- sudarys sąlygas modernizuoti ir rekonstruoti esamus valstybinės reikšmės kelius;
- pagerins investicinę aplinką kelių infrastruktūros srityje;
- padidins kelių modernizavimo projektų įgyvendinimo efektyvumą;
- leis VPSP projektus transporto srityje apskaityti ne valstybės, o privataus sektoriaus balanse, taip išvengiant neigiamo poveikio valstybės biudžeto deficitui.

Turtas privačiam subjektui būtų perduodamas patikėjimo teise sudarant patikėjimo sutartį, kaip numatyta Investicijų įstatymo 15⁴ straipsnyje. Privatus subjektas perduoto valstybės, savivaldybės ir (ar) valstybės arba savivaldybės kontroliuojamam juridiniam asmeniui nuosavybės teise priklausančio turto negali parduoti ar kitaip perleisti kitų asmenų nuosavybės, jo įkeisti ar kitaip suvaržyti daiktinių teisių į jį, juo garantuoti, laiduoti ar kitu būdu juo užtikrinti savo ir kitų asmenų prievolių įvykdymo. Privačiam subjektui negali būti perduodama nuosavybės teisė į valstybės, savivaldybės ar valstybės arba savivaldybės kontroliuojamo juridinio asmens perduotą turtą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir priemonės, kurių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų įstatymo projekto priėmimo pasekmių nenumatoma.

6. Priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus įstatymo projektą, jo įgyvendinimas turės teigiamą poveikį verslo sąlygoms – bus sudarytos galimybės privačiam sektoriui aktyviau dalyvauti kelių infrastruktūros modernizavime. Neigiamos įtakos nenumatoma.

8. Įstatymų projektų atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įstatymui įgyvendinti papildomų teisės aktų priimti nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, jų sąvokų ir terminų įvertinimas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Naujos sąvokos įstatymo projekte neapibrėžiamos.

11. Įstatymų projektų atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai

Įstatymui įgyvendinti papildomų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės fondų lėšų Įstatymo projekto įgyvendinimui neprireiks.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymo projektą pasiūlymas aptartas su Susisiekimo ministerijos, AB Via Lietuva, Centrinės Projektų Valdymo Agentūros ir Specialiųjų tyrimų tarnybos specialistais.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis „valstybinės reikšmės keliai, „viešojo ir privataus sektorių partnerystė“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Papildomų pagrindimų ir paaiškinimų nėra.
